

Hassas Konular

Rusya Kafkaslarda Kosova'ya Karşılık Misilleme Yapacak mı?

Ufuk Tavkul

29 Mart 2008

Rusya'nın engelleme çabalarına rağmen, Kosova'nın hızla pek çok ülke tarafından tanınması ve tanınmaya devam ediyor olması, Gürcistan üzerinde elinde bir koz olarak tuttuğu Abhazya ve Güney Osetya'nın bağımsızlığı meselesini Rusya'nın eninde sonunda kendi lehinde kullanacağı bugün pek çok çevre tarafından dile getiriliyor. Abhazya ve Güney Osetya konularında Rusya Federasyonu'nun devlet kademelerinde görüşmeler sürerken, Gürcistan'ın NATO üyeliğinin Rusya tarafından engellenmesi de bir fırsat olarak değerlendiriliyor. Rusya Federasyonu'nun NATO nezdindeki büyükelçisi Dimitri Rogozin'in NATO'nun Gürcistan ve Ukrayna'yı üyeliğe kabul etmesi hâlinde Gürcistan'ın Abhazya ve Güney Osetya'yı kaybedeceğini söylemesi, bu bölgelerin bağımsızlığının Rusya tarafından kabul edileceği ihtimalinin güçlendiği biçiminde yorumlandı. Ancak Rusya'nın bu kararlı çıkışı karşısında NATO üyesi ülkelerin de geri adım atmaya hazırlandıkları dikkati çekti. Özellikle Almanya ve Fransa'nın Gürcistan'ın NATO'ya üyeliği konusunda kararsız oldukları biliniyor.

Bu arada, Rusya'nın Abhazya üzerindeki ekonomik ambargoyu kaldırmasının ardından silah ambargosunu da kaldırabileceği söylentileri Gürcistan yönetiminde savaş senaryolarını gündeme getirdi. Gürcistan Genelkurmay eski Başkan Yardımcısı ve askeri analiz uzmanı Zviad Çhaidze Gürcistan'ın, mevcut durumdan bir çıkış yolu bulamazsa savaşa hazır olması gerektiğini söyledi. Gürcistan Cumhurbaşkanı Mihail Saakaşvili de muhalefeti Moskovanın tehditlerine karşı ortak tavır almaya çağırıldı.

Bu gelişmeler sürerken, Rusya Federasyonu'nun Parlamentosunun alt kanadı Duma, Rusya Federasyonu Yönetimine, Abhazya ve Güney Osetya'nın bağımsızlığını tanınmasının uygun olduğunu belirten bir deklarasyon yayınladı. Duma bu kararı 455 milletvekilinden 411'nin oyuyla aldı. Duma Milletvekilleri, Abhazya ve Güney Osetya Cumhuriyetleri'nin tanınma prosedürlerinin hızlandırılmasını, ayrıca bu cumhuriyetlerin bağımsızlığı tanınana kadar buralarda yaşayan Rusya Federasyonu vatandaşlarının korunmasını istedi.

Duma'nın Parlamento'ya sunduğu deklarasyon Gürcistan'da tepki uyandırdı. Gürcistan Parlamentosu Bizim Gürcistan grubu üyesi milletvekilleri, Rusya Federasyonu Duması'na bir mektup yazarak, Gürcistan'da parlamento seçimleri yapılana kadar Abhazya ve Güney Osetya hakkında bir karar alınmamasını istediler.

Milletvekilleri Duma'ya gönderdikleri mektupta "Gürcistan ile Rusya Federasyonu arasında iyi komşuluk ilişkileri olmalıdır. Rusya Federasyonu Duması Gürcistan için tarihi bir önemi olan Abhazya ve Güney Osetya'nın bağımsızlığının tanınmasından vazgeçmelidir." dediler.

NATO üyeliği konusunda Almanya ve Fransa'nın desteğini kaybetmek üzere olduklarını gören Gürcistan yönetimi, Amerikan yönetiminin desteğini sağlamak için girişimlerde bulundu. Beyaz Saray'da ABD başkanı George W. Bush ile görüşen Gürcistan devlet başkanı M. Saakaşvili, Gürcistan'ın NATO üyesi olmasıyla hem NATO'nun hem Gürcistan'ın ortak fayda sağlayacağını bildirdi. Bush da 2-4 Nisan 2008 tarihlerinde Romanya'nın başkenti Bükreş'te toplanacak NATO zirvesinde Gürcistan'ın üyeliği meselesini destekleyeceğini açıkladı. Bu durumda, önümüzdeki ay Gürcistan'ın NATO üyeliğine karşı Rusya'nın Abhazya ve Güney Osetya'nın bağımsızlığını tanıma kozunu gündeme getireceği anlaşılıyor.

Ancak, Rusya'nın gerçekten Abhazya ve Güney Osetya'nın bağımsızlığını isteyip istemediğini de sorgulamak gerekir. Çünkü Kafkaslardaki sorunlu bölgelerin başında gelen her iki bölgenin bağımsızlık sonrası Rusya'nın ekonomik ve siyasi himayesine ihtiyaçları var. Halen Rusya'nın desteği ile ayakta duran bu iki bölgenin bir etnik

huzursuzluk odağı olarak ileride Rusya'nın başını çok ağrıtaacağı da bir kehanet değil. Çünkü, bağımsızlığını elde eden Güney Osetya, Rusya Federasyonu'na bağlı olan Kuzey Osetya Cumhuriyeti ile birleşme çabasına girişecek. Bu durumda bölgede yaşamakta olan Gürcüler kadar, Kuzey Osetya ile toprak ihtilafı ve etnik çatışmalar yaşayan İnguşetya Cumhuriyeti arasında da yeni etnik sorunlar ortaya çıkacak. Kafkasya'da istikrarı sağlamada zorluk çeken Rusya'nın yeni sorunlara sıcak bakması pek mümkün değil.

Abhazya'nın bağımsızlığını elde etmesinin ardından Rusya'yı yine bölgede yeni etnik sorunlar bekliyor. Abhazya'nın bağımsızlığını şiddetle destekleyen Rusya ve Türkiye'deki bazı Adige (Çerkes) sivil toplum örgütleri, Abhazya'nın ileride Kafkasya'da kurulacak Büyük Çerkezistan'ın bir parçası olacağını hayal ediyorlar. Bu teşebbüsün ileride Kafkasya'da yeni etnik çatışmalara yol açması ve Rusya'nın müdahalesi ile sonuçlanması kaçınılmaz gibi görünüyor. O yüzden, Rusya dışarıya karşı farklı bir resim verse de, aslında Abhazya ve Güney Osetya'nın bağımsızlığını tanımaya pek taraftar değil. Ancak, Gürcistan ve Batı'ya karşı bu meseleyi bir koz olarak elinde tutmayı istiyor. Bu sebeple, Rusya'nın Kosova'ya karşılık Kafkaslarda bir misilleme yapması şimdilik uzak bir ihtimal olarak görünüyor.

Ufuk Tavkul, Doç.Dr., Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü öğretim üyesi; KÖKSAV Kırım-Kafkasya Araştırmaları Enstitüsü Yönetim Kurulu Üyesidir.

KÖKSAV E-Bülteni, KÖK Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Vakfı (KÖKSAV) tarafından çıkarılmaktadır. KÖKSAV bağımsız ve bağlantısız, günlük siyasî konumu olmayan bir kurumdur; merkezine Türkiye ve Türk dünyasını alarak araştırmalarını ulusal ve uluslar arası sosyal, siyasî ve stratejik konulara yoğunlaştırır, araştırma ve incelemeler yapar. Dolayısıyla, bu yayında ifade edilen bütün görüşler, değerlendirmeler ve varılan sonuçlar yalnızca yazarlarına aittir.

© 2008, KÖK Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Vakfı. Bütün hakları saklıdır.